

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru ar Reoli Grantiau

2016

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

ADRAN 1: CYFLWYNIAD	2
ADRAN 2: GWELLIANNAU O RAN RHEOLI GRANTIAU	
(i) Y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau	3
(a) Cyfathrebu	4
(b) Diwydrwydd Dyladwy	4
(c) Hyfforddiant	5
(d) Llywodraethiant	5
(e) Gweithio gydag eraill	7
(f) Mesur Cydymffurfiaeth	7
(ii) Ardystio Archwiliadau Awdurdodau Lleol	8
(iii) Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO)	9
ADRAN 3: CYLLID	
(i) Cyllid gan Lywodraeth Cymru	11
(ii) Cyllid gan WEFO	12
ADRAN 4: CAMAU NESAF AR GYFER RHEOLI GRANTIAU	
(i) Camau nesaf Llywodraeth Cymru	13
(ii) WEFO: Brexit a'r Camau nesaf ar gyfer Rheoli Grantiau	13

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

ADRAN 1: CYFLWYNIAD

- 1.0. Mae Adroddiad Blynyddol 2016 yn nodi'r cynnydd a wnaed i wella'r prosesau rheoli grantiau ar draws Llywodraeth Cymru. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi manylion am y cyllid a ddarparwyd yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru a hefyd gan Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO).
- 1.1. Diffiniad Llywodraeth Cymru o grant yw'r "holl daliadau heb eu caffael i gyrff allanol neu unigolion am weithgareddau sy'n gysylltiedig â chyflawni amcanion polisi neu rwymedigaethau statudol Llywodraeth Cymru". Rhennir grantiau yn ddau gategori penodol. Grantiau heb eu neilltuo yw'r taliadau a ddarperir i gyrff ieched lleol a llywodraeth leol, ac mae'r rhain yn cyfri am £11 biliwn o'r cyfanswm o £13.6 biliwn. Grantiau wedi'u neilltuo yw taliadau sy'n cynnwys targedau a meini prawf clir o ran diben y grantiau, ac mae'r rhain yn cyfri am y £2.6 biliwn o'r cyllid sy'n weddill. Mae'r adroddiad hwn yn canolbwyntio ar y grantiau wedi'u neilltuo.
- 1.2. Mae cyllid grant Llywodraeth Cymru yn rhoi cymorth i amrywiaeth eang o sefydliadau, busnesau a phrosiectau ledled Cymru. Trwy ddarparu cyllid wedi'i neilltuo i gyflenwi gweithgareddau penodol, ceir cysylltiad amlwg rhwng taliadau ac amcanion. Mae hyn yn cynnwys y gallu i reoli lefel y gwariant yn ystod cylch oes y grant. Dyma enghreifftiau o'r amrywiaeth eang o grantiau wedi'u neilltuo a ddyfarnwyd gan Lywodraeth Cymru:
- Y rhaglen Cefnogi Pobl. Nod y rhaglen yw helpu pobl i chwilio am gartref a chadw'r cartref hwnnw, ac i fyw mor annibynnol â phosib. Mae'r rhaglen yn darparu cymorth hanfodol i bobl sydd mewn amgylchiadau anodd iawn, yn enwedig pobl sy'n ddigartref neu mewn perygl o fod yn ddigartref. Yn ogystal ag atal digartrefedd, mae'r rhaglen yn darparu cymorth sy'n ymwneud â thai i grwpiau amrywiol, gan gynnwys pobl ag anableddau dysgu, angen ieched meddwl a menywod sy'n ffoi rhag cam-drin domestig. Mae hyn yn helpu i leihau'r galw ar wasanaethau eraill, megis leched a Gofal Cymdeithasol. Yn ôl gwybodaeth a gasglwyd gan awdurdodau lleol ar gyfer 2015/16, roedd mwy na 67,000 o bobl wedi'u cefnogi gan y rhaglen.
 - y grant Effeithlonrwydd drwy Dechnoleg. Cyflwynwyd hon yn 2015-16 er mwyn cefnogi prosiectau penodol a oedd yn canolbwyntio ar ddatblygu neu fabwysiadu technoleg newydd o fewn y GIG a Gofal Cymdeithasol yng Nghymru. Yn ystod 2015-16, darparwyd gwerth £5.5 miliwn o grantiau wedi'u neilltuo i GIG Cymru ar gyfer prosiectau a ddewiswyd fel rhan o broses galw grantiau cystadleuol.
 - Mae SMARTCymru yn darparu cyllid grant i fusnesau fel y gallant gyflawni prosiectau Ymchwil, Datblygu ac Arloesi. Nod SMARTCymru yw cynyddu gallu cwmnïau yng Nghymru i drosi prosesau ymchwil ac arloesi yn

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

gynhyrchion, prosesau a gwasanaethau masnachol newydd a gwell. Yn ystod 2015/16, dyfarnwyd 40 o grantiau dan gynllun SMARTCymru a oedd yn werth cyfanswm o £2.22 miliwn.

- 1.3. Caiff y rhan fwyaf o'r cyllid grant i lywodraeth leol eisoes ei ddarparu trwy grantiau wedi'u neilltuo. Serch hynny, mae Llywodraeth Cymru yn parhau i chwilio am gyfleoedd i bontio unrhyw gyllid grant wedi'i neilltuo sydd ar ôl i mewn i'r setliad llywodraeth leol ehangach hwn. Mae hyn yn lleihau'r costau gweinyddol i Lywodraeth Cymru ac i'r awdurdodau lleol. Mae oddeutu £194 miliwn o grantiau wedi'u neilltuo wedi'u trosglwyddo i'r setliad ers 2011-12.
- 1.4. Yn ystod 2015-16 cafodd tri chynllun grant wedi'i neilltuo - gwerth cyfanswm o £13 miliwn – eu trosglwyddo i'r setliad. Hyd yn hyn yn ystod 2016-17, mae un cynllun arall gwerth £31 miliwn hefyd wedi'i drosglwyddo i'r setliad. Mae gwaith ar droed i adolygu'r holl grantiau wedi'u neilltuo sydd ar ôl sy'n werth llai nag £1 miliwn, yn ogystal â gwaith penodol ar grantiau mwy o faint, megis y Grant Amgylchedd Sengl a Grant y Gronfa Byw'n Annibynnol. Canolbwynt sylfaenol y gwaith hwn yw sicrhau ein bod yn parhau i gyflawni'r canlyniadau dymunol o fewn fframwaith cyllido cytunedig sy'n galluogi i ganlyniadau gael eu cyflawni yn y modd mwyaf effeithlon, economaidd ac effeithiol.

ADRAN 2: GWELLIANNAU O RAN RHEOLI GRANTIAU

(i) Y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau

- 2.0. Sefydlwyd y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau yn 2011 fel rhan o'r prosiect Rheoli Grantiau ehangach. Mae'n gyfrifol am ddatblygu a hyrwyddo polisiau a chanllawiau i'w defnyddio ar draws pob rhan o Lywodraeth Cymru er mwyn gwella'r safonau o ran Rheoli Grantiau. Mae'r tîm yn arwain gwelliannau mewn polisiau rheoli grantiau ac yn cynnig cyfleoedd i ddatblygu sgiliau a mabwysiadu arferion da, yn benodol trwy wneud gwell defnydd o dechnoleg. Mae'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau yn cydweithio ag adrannau ar draws Llywodraeth Cymru ac yn llywio'r gwaith o gyflawni prosesau grantiau effeithlon sy'n effeithiol a chydymffurfiol. Mae hefyd yn darparu pwynt cyswllt cyntaf i unrhyw gwestiynau o fewn y sefydliad. Yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn, ymdriniwyd â mwy nag 1,500 o ymholiadau, yn ogystal ag ymgysylltu'n eang â rheolwyr grantiau, yn bersonol ac ar y ffôn.
- 2.1. Yn ystod 2016, bu'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau yn canolbwyntio ar chwe maes allweddol:

- **Cyfathrebu;**
- **Diwydrwydd Dyladwy;**

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

- **Hyfforddiant;**
- **Llywodraethiant;**
- **Gweithio gydag eraill; a**
- **Mesur cydymffurfiaeth.**

a) Cyfathrebu

- 2.2. Yn ystod y 12 mis diwethaf, mae'r tîm wedi datblygu strategaeth gyfathrebu ffurfiol gyda chymorth adborth a gafwyd gan gwsmeriaid a thrwy ymarferiad mapio. Mae hyn yn golygu y gall y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau dargedu a gwella'r gwaith o gefnogi a chodi ymwybyddiaeth trwy fecanweithiau fel y gymuned ymarfer. Mae hefyd wedi arwain at welliannau i bresenoldeb ar-lein y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau, gan gynnwys cyhoeddi nodiadau canllawiau mwy cryno ar bynciau pwysig fel diwydrwydd dyladwy.
- 2.3. Hefyd, ailgychwynwyd y cylchlythyr sy'n amlygu'r gwelliannau, y gwersi a ddysgwyd a'r cyfleoedd hyfforddi. Fe'i cyhoeddir bob chwarter. Mae'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau yn ymgysylltu â'r Uned Cymorth Gwladwriaethol ac â'r tîm Llywodraethiant a Sicrwydd i sicrhau bod y cylchlythyr yn drawsbynciol.

b) Diwydrwydd Dyladwy

- 2.4. Dylid cynnal gwiriadau diwydrwydd dyladwy bob amser cyn dyfarnu cyllid ac mae gennym systemau, canllawiau a hyfforddiant ar waith i alluogi staff i rannu canlyniadau'r gwiriadau hyn, gan gynnwys pan fydd pryderon am sefydliad. Yn ystod 2015-16, cyflwynodd Llywodraeth Cymru offeryn o'r enw'r canolbwynt Diwydrwydd Dyladwy i'r system reoli grantiau. Mae hwn yn caniatáu i swyddogion Llywodraeth Cymru rannu ac adolygu gwybodaeth gorfforaethol am Gyrrff Allanol a rhaid i swyddogion gyfeirio ato pryd bynnag y caiff grantiau eu dyfarnu neu daliadau eu gwneud. Mae'r canolbwynt Diwydrwydd Dyladwy yn hysbysu swyddogion o bwy gyflawnodd y gweithgareddau diwydrwydd dyladwy diweddaraf, pryd y cafodd ei gyflawni, lefel y cyllid a gytunwyd a'r cyngor ar gysylltu. Mae'r canolbwynt yn gwbl weithredol ac mae hyfforddiant eang wedi'i gynnig ar amrywiaeth o wahanol fformatau, gan gynnwys hyfforddiant wyneb yn wyneb, canllawiau ysgrifenedig a sesiynau galw heibio.
- 2.5. Yn ôl adolygiad diweddar o'r gweithgareddau a gynhaliwyd yn ystod 2016, cafodd mwy na 5,000 o gofnodion eu hychwanegu at y canolbwynt Diwydrwydd Dyladwy. Mae'r maes hwn yn parhau i gael ei flaenoriaethu a bydd mwy o hyfforddiant a sesiynau ymwybyddiaeth yn cael eu cynnig yn ystod 2017.

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

c) Hyfforddiant

- 2.6. Yn y blynyddoedd a aeth heibio, rhoddwyd pwyslais ar gyflwyno hyfforddiant 'wyneb yn wyneb' ar draws Llywodraeth Cymru, gan ganolbwyntio'n benodol ar ddefnyddio'r system PayGrants.
- 2.7. Yn fwy diweddar, mae'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau wedi adolygu'r holl ddeunydd hyfforddi y mae'n ei ddarparu a hefyd yn cynnig hyfforddiant penodol i adrannau ar eu busnes eu hunain, yn ôl y gofyn. Mae'r tîm yn monitro'r cofnod o geisiadau hyfforddi ac yn mynd ati i drefnu hyfforddiant yn ôl yr angen.
- 2.8. Roedd angen aildendro ar gyfer contract darparwr hyfforddiant ehangach Llywodraeth Cymru ar ddiwedd 2016. Cafodd gofynion hyfforddiant y dyfodol o ran grantiau eu hystyried yn llawn fel rhan o'r ymarferiad hwn. Bydd parhad darpariaeth modiwlau Hyfforddiant ar Gyfrifiaduron (CBT) a throsglwyddo i safle letyol newydd o bwys penodol.
- 2.9. Wrth edrych ar y galw presennol, mae'r hyfforddiant yr holir amdano fynychaf yn ymwneud â Diwydrwydd Dyladwy, defnyddio'r canolbwynt Diwydrwydd Dyladwy ac ystyriaethau o ran Grantiau yn erbyn Caffael. Mae'r hyfforddiant diweddaraf yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd ar bob un o'r rhain a bydd yn cael ei gyflwyno yn ystod yr haf. Mae hyfforddiant wyneb yn wyneb hefyd ar y gweill ar bwysigrwydd y llythyr dyfarnu a thelerau ac amodau'r cyllid.

d) Llywodraethiant

Y Panel Sicrwydd Allanol

- 2.10. Mae'r Panel Sicrwydd Allanol yn mynd i'r afael â materion neu bryderon sy'n cael eu codi gan unigolion neu grwpiau mewnol ac allanol, yn ymwneud â defnyddio cyllid Llywodraeth Cymru. Mae'r pryderon hyn yn ymwneud yn bennaf â sut mae ein partneriaid cyflenwi a buddiolwyr ein cynlluniau grant wedi ymdrin â chyllid Llywodraeth Cymru.
- 2.11. Mae'r panel yn cynnwys uwch-swyddogion o wahanol rannau o Lywodraeth Cymru, sy'n darparu arbenigedd o'u meysydd priodol, a chaiff ei gadeirio gan y Cyfarwyddwr Llywodraethiant. Mae'r Panel wedi rhoi cymorth i staff i ymdrin yn effeithiol â phryderon ac i nodi materion ar draws Llywodraeth Cymru fel y gellir rhannu a dysgu gwersi. Mae'n helpu swyddogion trwy ddarparu ymateb cyson, cymesur a phriodol i bryderon a godir.

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

Y Grŵp Llywodraethiant Da

2.12. Mae'r Grŵp Llywodraethiant Da yn cynnwys cyllidwyr grant allweddol a chyrrff eraill, fel y Loteri Fawr, y Comisiwn Elusennau, Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru (WCVA) a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC). Mae'r grŵp wedi parhau i weithredu yn ystod 2016. Caiff ei gadeirio gan Gyfarwyddwr Cyllid Llywodraeth Cymru erbyn hyn. Mae'r grŵp yn gweithredu'n effeithiol fel fforwm rhithwir ar gyfer rhannu gwybodaeth a materion. Yn ogystal â hyn, mae'r grŵp yn cwrdd o dro i dro i rannu arbenigedd ar feysydd pwnc penodol, gan gynnwys gwrth-dwyll.

Y Gweithgor Grantiau

2.13. Mae'r Gweithgor Grantiau yn cynnwys cynrychiolwyr o bob rhan o Lywodraeth Cymru ac mae'n bwydo i'r broses o ddatblygu polisiau sy'n ymwneud â grantiau ac yn helpu â'r gwaith o fabwysiadu arferion da. Mae hyn nid yn unig yn caniatáu i'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau gael cysylltiadau uniongyrchol â phob adran, ond mae hefyd yn sicrhau bod materion cyffredin yn cael eu codi a'u trafod. Mae'r Grŵp yn cyfarfod yn ôl y gofyn, ond gofynnir iddo'n aml i rannu ei farn ar agweddau penodol ar reoli grantiau, megis materion sefydlu cynlluniau grant neu daliadau diwedd blwyddyn.

Gwrth-dwyll

2.14. Mae Llywodraeth Cymru yn trin achosion posibl o dwyll yn ddifrifol iawn. Er bod yr achosion o dwyll yn gymharol fach o'u cymharu â'r pecyn cyffredinol o gyllid a roddir, nid yw hyn yn tynnu oddi ar ddifrifoldeb unrhyw dwyll yn erbyn Llywodraeth Cymru ac rydym yn ceisio dysgu a gwella o'r achosion hyn yn gyson. Agorwyd saith archwiliad newydd yn ystod 2015-16 gan Bennaeth Gwrth-dwyll Llywodraeth Cymru.

2.15. Yn ystod y 12 mis diwethaf, mae Pennaeth Gwrth-dwyll Llywodraeth Cymru wedi tynnu sylw Pwyllgorau Archwilio a Risg Llywodraeth Cymru at feysydd yn ymwneud â llywodraethiant a rheolaeth fewnol y mae angen eu gwella er mwyn cynorthwyo â'r gwaith o atal twyll. Mae'r meysydd sydd angen sylw yn cynnwys sicrhau bod y rhagamodau ar gyfer grantiau yn briodol ac yn effeithiol ac yn cael eu cymhwyso neu eu gorfodi'n ddigonol cyn y caiff taliadau eu gwneud. Yn unol â'r argymhellion hyn, mae'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau wedi bod yn canolbwyntio ar wella ymwybyddiaeth a sgiliau staff ym maes diwydrwydd dyladwy a monitro grantiau.

2.16. Mae Llywodraeth Cymru wrthi'n ystyried sut y gall helpu byrddau llywodraethu'r cyrrff a noddir ganddi i gyflawni eu dyletswyddau gwrth-dwyll eu hunain.

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

- 2.17. Mae'r adolygiad blynyddol o lythyr dyfarnu grant safonol a thelerau ac amodau Llywodraeth Cymru ar waith ar hyn o bryd. Nod hwn yw sicrhau ein bod yn gwella ein prosesau a'n gweithdrefnau yn barhaus, ac mae'n cynnwys mewnbwn gan swyddogion ar draws Llywodraeth Cymru, gan gynnwys Archwilio Mewnol, Gwasanaethau Cyfreithiol, Rheolwyr Grant a'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau. Mae'n rhaid i bob cynllun grant gael ei gefnogi gan gytundeb cyllido priodol sy'n nodi swyddi a chyfrifoldebau Llywodraeth Cymru a'r corff allanol. Mae'r llythyr dyfarnu safonol a'r telerau ac amodau wedi'u profi'n llym gan achosion diweddar. O ganlyniad, nodwyd bod angen cryfhau, ac egluro'n well, y cymalau sy'n ymdrin â hawliau mynediad i archwilio, a storio cofnodion.
- 2.18. Mae meysydd polisi o fewn Llywodraeth Cymru wedi cynnal adolygiadau o wersi a ddysgwyd ac wedi ymgysylltu â'r Pennaeth Gwrth-dwyll; er mwyn dysgu, nodi a gwella diwydrwydd dyladwy a rheolaethau mewnol. Rhoddwyd mwy o ystyriaeth i fesurau ataliol er mwyn atal twyll a gwella'r sylw a roddir i nodi risgiau twyll, lleihau'r risg trwy reolaethau ar lefelau amrywiol, ac adolygu a chofnodi'r rhain yn rheolaidd mewn asesiadau risg Twyll a Llygredd.

e) Gweithio gydag Eraill

Llywodraeth y DU

- 2.19. Yn ystod 2016 aethpwyd ati'n benodol i ymgysylltu â Llywodraeth y DU, Swyddfa'r Cabinet a'r Weinyddiaeth Gyfiawnder. Mae Llywodraeth Cymru wedi gallu rhannu gwybodaeth am ddatblygu systemau grantiau ac am y camau a gymerwyd i wella llywodraethiant a diwydrwydd dyladwy.
- 2.20. Cafwyd cynigion i gysgodi swyddi ac mae'r rhain yn cael eu dilyn. Mae'n bwysig rhannu arferion da ein gilydd, ac mae mentrau fel hyn yn ddull rhagorol o gyflawni hyn.

Gweinyddiaethau Datganoledig

- 2.21. Bydd datblygu gwaith ymgysylltu â gweinyddiaethau datganoledig eraill yn flaenoriaeth yn 2017.

f) Mesur Cydymffurfiaeth ar gyfer y Trydydd Sector

- 2.22. Yn yr un modd â'r blynyddoedd blaenorol, mae'r Uned Trydydd Sector, gyda chymorth y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau, wedi profi cydymffurfiaeth â gofynion y Cod Ymarfer ar Ariannu'r Trydydd Sector. Caiff tair o'r 17 egwyddor eu profi pob blwyddyn, ynghyd â phedwaredd egwyddor sefydlog, 'Penderfyniadau Amserol'.

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

- 2.23. Ar gyfer 2016-17 profwyd tair egwyddor ychwanegol:
- (iii) Deialog Cynnar ac Adeiladol
 - (x) Taliadau
 - (xvi) Llywodraethiant Da a Diwydrwydd Dyladwy
- 2.24. Cafodd canlyniadau'r ymarferiad profi cydymffurfiaeth eu hadrodd i is-bwyllgor Cyllid a Chydymffurfio Cyngor Partneriaeth y Trydydd Sector ym mis Hydref 2016.
- 2.25. O'r 43 o reolwyr grant a ymatebodd, canfuwyd un achos o anghydymffurfio ag egwyddor (iv) Penderfyniadau Amserol, oherwydd bod y cyllid wedi'i ddyfarnu'n hwyrach nag yr oedd y sefydliad wedi'i ragweld. Wedi ymchwilio'n bellach i'r sefyllfa, daeth yn amlwg bod yr anghydymffurfio wedi'i liniaru gan y cyfathrebu glir a ddigwyddodd â'r sawl oedd yn ceisio am y grant, ac ni ddaeth unrhyw gŵyn i law. Nid argymhellwyd unrhyw gamau pellach. Ystyrir hyn yn doriad eithriadol, yn hytrach nag yn fater systemig.
- 2.26. Ni thynnwyd sylw Llywodraeth Cymru at unrhyw gwynion ffurfiol o ran cyllid a gynigiwyd neu a derfynwyd ar gyfer 2016/17.

(ii) Ardystio Archwiliadau Awdurdodau Lleol

- 2.27. Fel y nodwyd yn Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2014 ar Reoli Grantiau, mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn adolygu'r modd y caiff cyllid grant i Awdurdodau Lleol ei archwilio gan Swyddfa Archwilio Cymru (WAO). Mae Llywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) a Swyddfa Archwilio Cymru wedi cynnal cydadolygiad lefel uchel o'r broses bresennol ac wedi nodi bod cryn le i wella'r sicrwydd a'r gwerth am arian trwy ganolbwyntio o'r newydd ar resymeg archwilio a lleihau'r baich ar bawb sy'n gysylltiedig â'r broses.
- 2.28. Fel rhan o'r adolygiad, nodwyd nifer o fanteision cyflym a fyddai'n fuddiol i Awdurdodau Lleol, a chafodd y rhain eu rhoi ar waith ar gyfer archwiliadau 2014-15 a gynhaliwyd yn ystod hydref 2015, sef:
- Rheol de minimis o £10,000 at ddibenion adrodd ar ardystiadau, gan leihau nifer y 'cymwysterau' a'r llwyth gwaith ychwanegol a gynhyrchir yn sgil hynny; a
 - fformat adrodd safonol wedi'i ailddylunio a ddefnyddir gan Swyddfa Archwilio Cymru. Mae hwn yn darparu crynodeb byr o'r prif negeseuon, sy'n gwella eglurder yr adrodd, a chaiff manylion unrhyw faterion mawr eu darparu o fewn prif gorff yr adroddiad.

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

- 2.29. Yn y cyfamser, mae Llywodraeth Cymru, Swyddfa Archwilio Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru wedi parhau i drafod y ffordd orau o ganolbwyntio o'r newydd ar y broses o ardystio grantiau. Cynhaliwyd nifer o gyfarfodydd â phartion â buddiant. Mae hyn wedi arwain at beilota proses newydd ddrafft gydag Awdurdodau Lleol Castell-nedd Port Talbot a Wrecsam ar gyfer archwiliadau grant 2015-16. Y nod cyffredinol yw ychwanegu mwy o werth i'r broses heb ychwanegu at faich a chostau Awdurdodau Lleol.
- 2.30. Y cynnig cyfredol yw canolbwyntio o'r newydd ar archwiliadau lefel drafodiadol trwy gyflawni rhaglen dreigl o waith yn hytrach na phrofi pob grant, bob blwyddyn ym mhob Awdurdod Lleol. Bydd hefyd elfen o brofi allbynnau/canlyniadau, yn unol â gofynion cynlluniau grant penodol ac offer adrodd cysylltiedig.
- 2.31. Bydd y gwersi a ddysgir o'r cynllun peilot yn cael eu defnyddio i loywi'r broses a'r canllawiau yn ystod gwanwyn 2017, a bydd y rhain yn cael eu rhannu â phob Awdurdod Lleol yn fuan wedi hynny, mewn da bryd ar gyfer y rownd nesaf o archwiliadau yn y flwyddyn ddilynol.

Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO)

Adolygiad Archwilio o Raglen Cronfeydd Strwythurol Cymru

- 2.32. Ni chynhaliwyd unrhyw archwiliadau gan Lys Archwilwyr Ewrop, y Comisiwn Ewropeaidd (DG Regio a DG Employ) na'r Tîm Archwilio Cronfeydd Ewropeaidd (EFAT) yn ystod 2015/16 na chawsant ganlyniadau llai na boddhaol. Mae WEFO yn cofnodi pob mater archwilio a godir ac yn monitro'r gwaith sy'n cael ei wneud i fynd i'r afael â'r materion hynny trwy ei Phwyllgor Rhaglen Rheoli Risg.
- 2.33. Cyfradd y gwallau a adroddwyd gan EFAT i'r Comisiwn Ewropeaidd yn ei Adroddiad Rheolaeth Blynyddol ar gyfer 2015 oedd 1.9%. Mae "gwall" yn y cyd-destun hwn yn golygu unrhyw beth a nodwyd fel cyllid UE na ddylai fod wedi'i nodi. Gall hyn ddigwydd am amrywiaeth eang o resymau technegol ac nid yw'n awgrymu twyll nac unrhyw wariant amhriodol arall.
- 2.34. Mae gan y Comisiwn Ewropeaidd drothwy o 2% - uwchlaw'r trothwy hwnnw mae'n ei gwneud yn ofynnol i ymchwilio ymhellach i achos y gwallau. Yn 2015, sef y flwyddyn ddiwethaf y mae gennym ddata ar ei chyfer, cofnododd oddeutu 37% o raglenni ar draws yr UE gyfraddau gwallau oedd yn uwch na 2%.
- 2.35. Erbyn diwedd mis Mawrth 2017, bydd yr hawliadau terfynol wedi'u cyflwyno ar gyfer rhaglenni 2007 - 2013, sy'n golygu y bydd cyfanswm yr hawliadau wedi cyrraedd y cyfanswm o £1.8 biliwn a a neilltuwyd i Gymru ar ddechrau'r rownd gyllido. Mae'r cyllid hwn wedi ysgogi buddsoddiad o £3.4 biliwn i gyd, ac mae'r rhaglenni wedi rhagori ar fwyafrif eu targedau. Mae hyn yn cynnwys cyflawni

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

mwy na dwbl y targedau ar gyfer helpu pobl i gael gwaith, ennill cymwysterau a chreu busnesau newydd.

- 2.36. Mae'r gwaith o gyflawni rhaglenni 2014 - 2020 yn mynd rhagddo'n dda. Mae mwy na 65% o werth disgwyliedig y rhaglenni wedi'i glustnodi i brosiectau ledled Cymru. Mae'r prosiectau wedi'u sefydlu ac mae arian o'r cronfeydd yn llifo i Gymru. Mewn cyfarfod rhyngddynt ym mis Mawrth eleni, dywedodd Cyfarwyddwr Cyffredinol y Comisiwn Ewropeaidd dros Bolisi Rhanbarthol a Threfol wrth Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a Llywodraeth Leol mai 27% yn unig yw'r lefel ymrwymo ar draws yr UE ar gyfartaledd. Rydym yn deall bod ein rhaglenni ni ymhlith y rhai sydd fwyaf ar y blaen yn y DU.
- 2.37. Mae'r Comisiwn Ewropeaidd wedi derbyn yr Adroddiad Rheolaeth Blynyddol ac nid ydynt wedi gofyn am unrhyw gamau unioni. Er bod cyfradd y gwallau yn uwch nag y byddem yn ei dymuno, roedd llawer ohono o ganlyniad i newid yn null yr archwilwyr o allosod gwallau a ganfuwyd yn y sampl, ac ni nodwyd unrhyw faterion gwaelodol arwyddocaol.
- 2.38. Gyda chynghor gan y Cynulliad Cenedlaethol, Swyddfa Archwilio Cymru, y Pwyllgor Monitro Rhaglen a noddwyr y prosiect, aeth WEFO ati i adolygu pob un o'i phrosesau rheoli grantiau yn barod ar gyfer rownd gyllido 2014 – 2020. Ym mis Rhagfyr 2014, llwyddodd Cymru i fod yr Awdurdod Rheoli cyntaf yn y DU i ddechrau cymeradwyo prosiectau yn rownd gyllido 2014 – 2020, ac mae wedi parhau i fod ar gam cymharol uwch o weithredu'r rhaglen ers hynny.
- 2.39. Yn ystod 2015/16, adolygodd WEFO ei holl weithdrefnau monitro a rheoli, gan gynhyrchu fersiwn diwygiedig o'i Ddatganiad Rheoli a Rheoleiddio (MCS). Mae'r ddogfen ffurfiol hon yn nodi'r holl reolaethau y bydd WEFO yn eu cymhwyso i sicrhau bod grantiau a delir ond yn cael eu gwneud i gefnogi gwariant cymwys a'u gwario ar gyflawni'r allbynnau cytunedig, a bod gwerth am arian yn cael ei sicrhau.
- 2.40. Seiliwyd yr MCS ar gyfer y rownd gyllido newydd i raddau helaeth ar fframwaith rheolaeth 2007 – 2013. Roedd hyn yn cydnabod yr argymhelliad yn adroddiad Dr Guilford y dylem gadw'r hyn sy'n gweithio'n dda. Mae hefyd yn adlewyrchu'r gwelliannau a wnaed yn ystod y rownd ddiwethaf a chadernid y fframwaith sydd bellach ar waith. Gwnaed rhai addasiadau i adlewyrchu'r newidiadau yn rheoliadau'r UE, ac mae WEFO wedi sicrhau bod y cam o brofi'r eitemau allweddol yn digwydd cyn gynted ag y bo modd, er mwyn nodi problemau posibl yn ystod oes pob prosiect.
- 2.41. Mae EFAT wedi adolygu a chymeradwyo'r ddogfen; talwyd sylw i nifer o'r gwelliannau a awgrymwyd ganddynt yn ystod y broses honno. Hwn oedd cam olaf "Dynodi" WEFO yn ffurfiol yn Awdurdod Rheoli ar gyfer Cymru, gan

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

ganiatáu i geisiadau gael eu gwneud i'r Comisiwn Ewropeaidd ar gyfer cyllid 2014 - 2020. Mae archwilwyr y Comisiwn Ewropeaidd wedi adolygu'r MCS hefyd ac ni chodwyd unrhyw faterion. Unwaith eto, mae Cymru gryn dipyn ar y blaen i Awdurdodau Rheoli eraill yn y DU yn hyn o beth.

ADRAN 3: CYLLID

Mae'r adran hon yn rhoi diweddariad ar y cyllid cyffredinol a manylion am y grantiau i'r sectorau amrywiol ledled Cymru. Mae'r cyllid a ddaw yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru yn cael ei gynnwys yn adran (i), a chan WEFO yn (ii).

(i) Cyllid gan Lywodraeth Cymru

- 3.0. Gwnaed rhagor o waith yn ystod y 12 mis diwethaf ar wella cywirdeb adrodd data ar grantiau. Yn bwysig iawn, mae hyn wedi cynnwys gwaith ar alinio'r codau enwol, sef y codau lefel uchel hynny sy'n disgrifio'r hyn y caiff arian Llywodraeth Cymru ei wario arno megis Grantiau i Awdurdodau Lleol, ag allweddi diwydiant.
- 3.1. Datblygwyd y system o 'allweddi diwydiant' er mwyn gallu nodi'r cyllid i wahanol sectorau, yn dilyn pryder am ddiffyg eglurder o ran y gallu i ddarparu darlun clir o'r cyllid i'r Trydydd Sector.
- 3.2. Mae Ffigur 1 yn dangos cyfanswm y grantiau a ddarparwyd gydol y pedair blynedd ariannol ddiwethaf. Mae'r ffigurau hyn yn deillio o grantiau wedi'u neilltuo a grantiau heb eu neilltuo, ac yn dangos gostyngiad o 1% yn y cyllid oddi ar 2014/15, ond yn mynd yn ôl i'r un ffigur â 2013/14.

Ffigur 1: Cyfanswm Cyllid Grant Llywodraeth Cymru yn ôl Blwyddyn Ariannol

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	% Newid 2014/15 i 2015/16
Grant a ddarparwyd (£bn)	13.2	13.6	13.7	13.6	-1%

Ffynhonnell: System Gyllid Llywodraeth Cymru

- 3.3. Mae cyfanswm o 418 o gynlluniau grant wedi gwneud cynigion newydd yn ystod 2015/16, gyda 354 o'r rhain yn grantiau wedi'u neilltuo a 64 ohonynt heb eu neilltuo. Mewn cymhariaeth, noda'r wybodaeth am grantiau a gyhoeddwyd yn 2014/15 fod oddeutu 375 ohonynt wedi'u neilltuo a 71 arall heb eu neilltuo.

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

- 3.4. Mae Ffigur 2 yn dangos lefelau'r cyllid grant wedi'u neilltuo a ddarparwyd i bob sector (ar sail allwedd diwydiant) yn ystod y tair blynedd ariannol ddiwethaf:

Ffigur 2: Cyllid Grant wedi'i neilltuo yn ôl Sector a Blwyddyn Ariannol

Cyllid wedi'i neilltuo - £m	2013/14	2014/15	2015/16
Awdurdodau Lleol	1,339	1,327	1,339
Y GIG	22	11	14
Y Llywodraeth Ganolog a Chorfforaethau Cyhoeddus	48	43	37
Cyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru	19	42	53
Cyllid i Addysg	489	412	448
Y Sector Preifat	524	614	676
Y Trydydd Sector	240	208	248

Ffynhonnell: System Gyllid Llywodraeth Cymru

(ii) Cyllid gan WEFO

- 3.5. Mae'r adran hon yn ymdrin â chyllid a ddarparwyd yn uniongyrchol i sefydliadau gan WEFO. Erbyn dechrau 2015/16, roedd y gwaith o gymeradwyo prosiectau ar gyfer rownd gyllido 2014 – 2020 wedi hen ddechrau, gyda'r pwyslais pennaf ar y prosiectau allweddol a fydd yn darparu'r rhan fwyaf o'r allbynnau yr ydym wedi ymrwymo i'w cyflawni yn y Rhaglenni Gweithredol y cytunwyd arnynt â'r Comisiwn Ewropeaidd.

Ffigur 3: Gwariant Grant UE yn ôl sector ar gyfer blwyddyn ariannol 2015/16

Sector	£m
Awdurdodau Lleol	41.1
Addysg Bellach ac Uwch	35.6
Preifat	2.2
Cyhoeddus Arall	2.1
Trydydd	6.5
Llywodraeth Cymru	184.4
Cyfanswm	271.9

Ffynhonnell: WEFO 5/8/16

- 3.6. Mae'n bwysig cofio mai taliadau i'r sectorau fel arfer yw'r cam cyntaf ctbdbosbarthu'r cyllid i sectorau eraill (gan gynnwys y sector preifat), oherwydd y set o sgiliau sydd eu hangen a'r ffaith bod cyrff a gynhwysir trwy gaffael yn hytrach nag fel noddwyr yn cael gwneud elw fel rhan o'u hymgyssylltiad â'r prosiect.

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

ADRAN 4: Y CAMAU NESAF AR GYFER RHEOLI GRANTIAU

(i) Llywodraeth Cymru

- 4.0. Ers symud i'r Adran Gyllid ar ddechrau 2016, mae'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau wedi canolbwyntio ar annog gwelliannau mewn arferion da a symleiddio prosesau.
- 4.1. Bydd y pwyslais hwn yn parhau, gan roi sylw penodol i resymoli cynlluniau grant ymhellach er mwyn hybu effeithlonrwydd a chysondeb o ran prosesau.
- 4.2. Yn ystod 2016, cynhaliodd Llywodraeth Cymru asesiad o'r manteision y gellid ei sicrhau trwy symud at ddefnyddio 'dull cydwasanaethau' o gyflawni agweddau trafodiadol ar weinyddu grantiau. Er bod manteision sylweddol yn bosibl o ran effeithlonrwydd y broses a rhannu gwybodaeth, dangosodd yr asesiad hwn, o ystyried nifer a gwerth arwyddocaol y grantiau ar draws Llywodraeth Cymru, fod dull graddol yn golygu bod modd lleihau'r risgiau sy'n gysylltiedig â newid mor sylweddol yn y ffordd y caiff grantiau eu rheoli. Felly, bydd y pwyslais cychwynnol yn cael ei roi ar ddatblygu arbenigedd ymhlith nifer llai a mwy penodol o staff o fewn grwpiau unigol. Bydd y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau yn rhan annatod o'r gwaith hwn, gan sicrhau dull cyson ar draws yr holl sefydliad. Yn yr adroddiad nesaf darperir diweddariad pellach ar yr amserlen bontio tuag at drefn lle bydd un tîm gweinyddu grantiau ar gyfer Llywodraeth Cymru yn ei chyfanrwydd.
- 4.3. Er mwyn symleiddio'r gwaith o gysoni'r wybodaeth ariannol a hwyluso'r gwaith o groesgyfeirio data, y bwriad o 2017 ymlaen yw bod yr Adroddiad Blynyddol ar Reoli Grantiau yn digwydd yr un pryd â chyhoeddi Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol Llywodraeth Cymru. Gan gymryd fod hyn yn dderbyniol i'r pwyllgor, bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi diweddariad i'r adroddiad cyfredol; a fydd yn cynnwys newidiadau i adran 3 – cyllid, yn bennaf, ac yn cyhoeddi'r adroddiad llawn nesaf ym mis Gorffennaf 2018.

(ii) WEFO: Brexit a'r Camau Nesaf ar gyfer Rheoli Grantiau

- 4.4. Yn ddiweddar cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Bapur Gwyn a oedd yn amlinellu buddiannau a blaenoriaethau strategol allweddol Cymru wrth i'r DU baratoi i adael yr UE. Mae hefyd yn disgrifio'r prif faterion a nodwyd fel rhai hanfodol i Gymru, gan gynnwys Cyllid a Buddsoddi yn y dyfodol.
- 4.5. Mae cyllid yr UE yn bwysig aruthrol i Gymru o ran hybu twf economaidd a swyddi; mae hefyd yn galluogi Llywodraeth Cymru i ennill adnoddau ychwanegol gan ffynonellau cyhoeddus a phreifat. Mae Llywodraeth Cymru, felly, yn ymrwymedig i sicrhau bod y cyllid newydd a geir gan ffynonellau o'r

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2016 ar Reoli Grantiau

DU yn adlewyrchu'r cyllid presennol gan yr UE ar gyfer datblygiad economaidd rhanbarthol yng Nghymru, amaethyddiaeth a chefn gwlad.

- 4.6. Yn y cyfamser, bydd Llywodraeth Cymru yn ceisio sicrhau bod Cymru yn manteisio i'r eithaf ar gyllid yr UE tra ei fod ar gael. Bydd WEFO yn gweithio'n agos â noddwyr, yn awr ac yn ystod y blynyddoedd nesaf, i sicrhau bod prosiectau yn cael eu cyflawni yn ôl y bwriad a bod pontio llyfn yn digwydd i ba bynnag drefniadau cyllido amgen a sicrheir maes o law.
- 4.7. Er mwyn cyflawni hyn, rhaid i bawb sy'n ymwneud â phrosiectau a ariennir gan yr UE sylweddoli bod yr holl ofynion arferol ar gyfer prosiectau a reolir yn effeithiol yn parhau i fod ar waith. Bydd sicrhau nad yw pobl yn colli golwg ar hyn yn rhan fawr o'n gwaith.
- 4.8. Rhagwelir y bydd mwy o waith craffu o bosibl ar ein rhaglenni gan y Comisiwn Ewropeaidd yn y blynyddoedd i ddod gan fod y posibilrwydd o Brydain yn gadael yr UE yn sicr o godi risgiau o'u safbwynt hwy. Mae WEFO yn hyderus fod ei reolaethau'n gadarn ac na fyddai mwy o ymweliadau archwilio yn fygythiad i'r rhaglen gyffredinol.
- 4.9. Wrth inni gychwyn ar gyfnod o bontio i ba bynnag drefniadau a ddaw, mae WEFO yn cynnig tîm profiadol o reolwyr rhaglenni a phrosiectau sydd â hanes a phrofiad o gyflawni canlyniadau mewn amgylchedd sy'n mynnu safonau uchel cyson.